

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG VÉGZÉSE (első tanács)

2018. április 10.*

„Előzetes döntéshozatal – Sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárás – A Bíróság eljárási szabályzatának 99. cikke – Polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés – Szülői felelősséggel kapcsolatos joghatóság – Gyermek feletti felügyelet – 2201/2003/EK rendelet – 8., 10. és 13. cikk – A gyermek »szokásos tartózkodási helyének« fogalma – Valamely másik tagállam bírósága által a gyermek tartózkodási helyére vonatkozóan hozott határozat – Jogellenes elvitel vagy visszatartás – Joghatóság a gyermek elvitele esetén”

A C-85/18. PPU. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Judecătoria Oradea (nagyváradi elsőfokú bíróság, Románia) a Bírósághoz 2018. február 8-án érkezett, 2017. október 4-i határozatával terjesztett elő a

CV

és

DU

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: R. Silva de Lapuerta tanácselnök, C. G. Fernlund, A. Arabadjiev, S. Rodin (előadó) és E. Regan bírák,

főtanácsnok: P. Mengozzi,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel a Bíróság elnökének a Bíróság eljárási szabályzata 107. cikkén alapuló, a jelen előzetes döntéshozatalra utalás sürgősségi eljárásban történő elbírálása szükségességének a vizsgálatára vonatkozó, 2018. február 20-i kérésére,

tekintettel az első tanács 2018. február 28-i határozatára, amelynek értelmében az említett előzetes döntéshozatalra utalást az említett eljárásban kell elbírálni,

meghozta a következő

* Az eljárás nyelve: román.

Végzést

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 338., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 243. o.; helyesbítések: HL 2013. L 82., 63. o.; HL 2018. L 33., 5. o.) értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet a CV és DU, egy kiskorú gyermek szülei között e gyermek tartózkodási helyének, valamint az ellátását szolgáló tartásdíjnak a meghatározása tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

A nemzetközi jog

- 3 A gyermekek jogellenes külföldre vitelének polgári jogi vonatkozásairól szóló, Hágában 1980. október 25-én kötött egyezmény (kihirdette: az 1986. évi 14. tvr.; a továbbiakban: 1980. évi Hágai Egyezmény) célja többek között, amint az a preambulumból kitűnik, hogy nemzetközileg védjék a gyermekeket jogellenes elvitelük vagy visszatartásuk káros következményeitől, és hogy megteremtsék a gyermekeknek a szokásos tartózkodási helyük szerinti államba történő azonnali visszavitelük biztosítására szolgáló eljárást. Ezen egyezményt az Európai Unió valamennyi tagállama ratifikálta.
- 4 Ezen egyezmény 3. cikke értelmében:

„A gyermek elvitele vagy elrejtése [helyesen: visszatartása] jogellenes, ha az:

- a) sérti az azon Szerződő Állam jogrendszere szerint egy személynek, egy intézménynek vagy bármilyen más szervnek – akár együttesen, akár külön-külön – juttatott felügyeleti jogot, amelyben a gyermeknek az elvitelét vagy elrejtését [helyesen: visszatartását] közvetlenül megelőzően a szokásos tartózkodási helye volt; és
- b) ezeket a jogokat az elvitel vagy elrejtés [helyesen: visszatartás] időpontjában – együttesen vagy külön-külön – gyakorolták vagy azok gyakorlásában éppen az elvitel vagy elrejtés [helyesen: visszatartás] akadályozta meg az arra jogosultakat.

Az a) pontban említett felügyeleti jogosultság keletkezhet különösen jogszabály, bírói vagy államigazgatási határozat, vagy az azon Állam joga szerint joghatással bíró egyezség [helyesen: hatályban lévő megállapodás] alapján.”

Az uniós jog

A 2201/2003 rendelet

- 5 A 2201/2003 rendelet (12) és (17) preambulumbekzdése kimondja:

„(12) Ezen rendeletben megállapított szülői felelősségre vonatkozó ügyekben a joghatóság jogalapját a gyermek alapvető érdekeinek figyelembevételével [helyesen: A szülői felelősségre vonatkozó ügyekben az e rendeletben megállapított joghatósági szabályokat a gyermek mindenekfelett álló érdekének figyelembevételével] alakítják ki, különösen a fizikai közelség alapján. Ez azt jelenti, hogy a joghatóságot mindenekelőtt a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam

szerint kell megállapítani, kivéve azokat a bizonyos eseteket, amikor megváltozik a gyermek tartózkodási helye [helyesen: kivéve a gyermek tartózkodási helye megváltozásának bizonyos eseteit], vagy ha a szülői felelősséget gyakorlók között megállapodás jön létre.

[...]

(17) A gyermek jogellenes elvitele vagy visszatartása esetében a gyermek visszavitelét haladéktalanul el kell érni, és ebből a célból az [1980. évi] Hágai Egyezményt kell továbbra is alkalmazni, az e rendelet rendelkezéseivel, különösen a 11. cikkel kiegészített formában. [...]"

6 E rendelet „Hatály” című 1. cikke a következőket írja elő:

„(1) Ezt a rendeletet a bíróság jellegétől függetlenül az alábbiakkal kapcsolatos polgári ügyekben kell alkalmazni:

- a) a házasság felbontása, különválás vagy a házasság érvénytelenítése;
- b) a szülői felelősség megállapítása, gyakorlása, átruházása, korlátozása vagy megszüntetése.

(2) Az (1) bekezdés b) pontjában említett ügyek különösen a következőkkel foglalkoznak:

- a) felügyeleti jog és kapcsolattartási jog;

[...]

(3) Ez a rendelet nem alkalmazható:

[...]

- e) a tartási kötelezettségre;

[...]”

7 Az említett rendelet „Fogalommeghatározások” című 2. cikke a következőképpen rendelkezik:

„E rendelet alkalmazásában:

[...]

7. »szülői felelősség«: egy gyermek személyével, illetve vagyonával kapcsolatos valamennyi jog és kötelesség, amelyet valamely természetes vagy jogi személy határozat, jogszabály hatálya, illetve jogilag kötelező megállapodás útján [helyesen: illetve hatályos megállapodás alapján] gyakorol. A szülői felelősség magában foglalja a felügyeleti jogot és a láthatási jogot [helyesen: kapcsolattartási jogot] is;

8. »szülői felelősség gyakorlója«: olyan személy, aki szülői felelősséget gyakorol egy gyermek felett;

9. »felügyeleti jog«: a gyermek gondozásával kapcsolatos jogok és kötelességek, és különösen a gyermek tartózkodási helye meghatározásának joga;

[...]

11. »jogellenes elvitele vagy visszatartás«: egy gyermek elvitele vagy visszatartása,

a) amennyiben az sérti a határozat vagy jogszabály hatálya alapján, illetve azon tagállam joga szerint jogilag kötelező [helyesen: hatályos] megállapodás útján szerzett felügyeleti jogokat, ahol a gyermek közvetlenül az elvitel vagy visszatartás előtt szokásos tartózkodási hellyel rendelkezett;

és

b) feltéve, hogy az elvitel vagy visszatartás időpontjában a felügyeleti jogokat közösen vagy önállóan ténylegesen gyakorolták, vagy gyakorolták volna, ha az elvitelre vagy visszatartásra nem kerül sor. A felügyeletet közösen gyakoroltnak kell tekinteni, ha határozat vagy jogszabály hatálya értelmében a szülői felelősség egyik gyakorlója nem határozhat a gyermek tartózkodási helyéről a szülői felelősség másik gyakorlójának hozzájárulása nélkül.”

8 Ugyanezen rendelet „Általános joghatóság” című 8. cikke értelmében:

„(1) Egy tagállam bíróságai joghatósággal rendelkeznek olyan gyermek feletti szülői felelősségre vonatkozó ügyekben, aki a bíróság megkeresésekor [helyesen: a bírósághoz fordulásakor] az adott tagállamban szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik.

(2) Az (1) bekezdést a 9., 10. és 12. cikk rendelkezéseire figyelemmel kell alkalmazni.”

9 A 2201/2003 rendeletnek a „Joghatóság a gyermek jogellenes elvitele esetében” című 10. cikke a következőket írja elő:

„A gyermek jogellenes elvitele vagy visszatartása esetében azon tagállam bíróságai, amelyben az elvitt [helyesen: a jogellenes elvitt] vagy visszatartást közvetlenül megelőzően a gyermek szokásos tartózkodási hellyel rendelkezett, mindaddig megtartják joghatóságukat, amíg a gyermek másik tagállamban szokásos tartózkodási helyet nem szerez, és:

a) minden felügyeleti joggal rendelkező személy, intézmény vagy más szerv el nem fogadja az elvitt, illetve visszatartást;

vagy

b) a gyermek legalább egy éve tartózkodik az említett másik tagállamban azt követően, hogy a felügyeleti joggal rendelkező személy, intézmény vagy más szerv tudomást szerzett, illetve tudomást szerezhette a gyermek tartózkodási helyéről, és a gyermek beilleszkedett új környezetében, továbbá a következő feltételek közül legalább egy teljesül:

i. egy éven belül azt követően, hogy a felügyeleti jog gyakorlója tudomást szerzett vagy tudomást kellett szereznie a gyermek tartózkodási helyéről, nem nyújtottak be a visszavitel iránti kérelmet annak a tagállamnak az illetékes hatóságaihoz, ahová a gyermeket elvitték, illetve amelyben visszatartották;

ii. a felügyeleti jogok gyakorlója által benyújtott visszaviteli kérelmet visszavonták, és nem nyújtottak be új kérelmet az i. bekezdésben [helyesen: pontban] meghatározott határidőn belül;

iii. a 11. cikk (7) bekezdése alapján lezárták azt az ügyet, amelyet azon tagállam bírósága előtt folytattak, ahol a gyermek közvetlenül a jogellenes elvitel, illetve visszatartás előtt szokásos tartózkodási hellyel rendelkezett;

iv. a gyermek visszaviteléről nem rendelkező, felügyeletről szóló határozatot hoztak annak a tagállamnak a bíróságai, ahol a gyermek közvetlenül a jogellenes elvitel, illetve visszatartás előtt szokásos tartózkodási hellyel rendelkezett.”

- 10 E rendeletnek „A gyermek visszavitele” című 11. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A (2)–(8) bekezdést kell alkalmazni, amennyiben a felügyeleti jogokat gyakorló személy, intézmény vagy más szerv egy tagállam illetékes hatóságaihoz folyamodik azért, hogy azok [az 1980. évi] Hágai Egyezmény alapján hozzon határozatot annak érdekében, hogy kérelmezze annak a gyermeknek a visszavitelét [helyesen: hatóságainál kérelmezi, hogy azok {az 1980. évi} Hágai Egyezmény alapján hozzanak határozatot azon gyermek visszavitele érdekében], akit közvetlenül a jogellenes elvitel, illetve visszatartás előtti szokásos tartózkodási helye szerinti tagállamtól eltérő tagállamba jogellenesen elvittek, illetve ott visszatartottak.

[...]

(3) Annak a bíróságnak, amelyhez az (1) bekezdésben említettek szerint a gyermek visszavitele iránti kérelmet nyújtanak be, a lehető leggyorsabban kell eljárnia a kérelemmel kapcsolatban, igénybe véve a nemzeti jogában rendelkezésre álló leggyorsabb eljárásokat.

Az első albekezdés sérelme nélkül, a bíróság – amennyiben rendkívüli körülmények nem gátolják meg – a kérelem benyújtását követően legkésőbb hat héten belül határozatot hoz.

[...]”

- 11 Az említett rendeletnek „A gyermek jelenléte szerinti joghatóság” című 13. cikke a következőket mondja ki az (1) bekezdésében:

„Amennyiben a gyermek szokásos tartózkodási helye nem állapítható meg, és a 12. cikk alapján nem határozható meg a joghatóság, annak a tagállamnak a bíróságai rendelkeznek joghatósággal, amelynek területén a gyermek jelen van.”

A 4/2009/EK rendelet

- 12 A tartással kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az e területen folytatott együttműködésről szóló, 2008. december 18-i 4/2009/EK tanácsi rendeletet (HL 2009. L 7., 1. o.; helyesbítések: HL 2011. L 131., 26. o., HL 2013. L 8., 19. o. és HL 2013. L 281., 29. o.) az 1. cikkének (1) bekezdése szerint „a családi vagy rokoni kapcsolatból, házasságból vagy házassági rokonságból származó tartási kötelezettségekre” kell alkalmazni.

- 13 E rendelet „Általános rendelkezések” című 3. cikke a következőképpen fogalmaz:

„A tagállamokban tartási kötelezettség tárgyában joghatósággal rendelkezik:

[...]

d) az a bíróság, amely saját joga alapján a szülői felelősséggel kapcsolatos ügyekben joghatósággal rendelkezik, amennyiben a tartási kötelezettség megállapítására irányuló kérelem az ügyben járulékos jellegű, kivéve ha ez a joghatóság kizárólag valamelyik fél állampolgárságán alapul.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 14 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy CV és DU román állampolgárok, akik élettársi kapcsolatban éltek együtt Portugáliában. Gyermeük 2010. október 29-én született e tagállamban. A fiuk portugál állampolgár.

- 15 2015 júliusában a szülők különváltak. Az anya, DU, elhagyta a közös lakóhelyet. A gyermekük az apánál, CV-nél maradt.
- 16 E különválás után a szülők a portugál joggal összhangban közösen gyakorolták a szülői felelősséget, amely magában foglalta többek között a gyermek tartózkodási helye meghatározásának jogát is.
- 17 2016. április 11-én az anya kérelemmel fordult egy portugál bírósághoz a gyermeke feletti felügyeleti jog megszerzése érdekében.
- 18 2016. április 25-én az apa elhagyta Portugáliát, és az anya beleegyezése nélkül a fiával együtt Romániába távozott.
- 19 A 2016. július 15-i ideiglenes határozattal az eljáró portugál bíróság helyt adott az anya kérelmének, és neki ítélte a gyermeke feletti felügyeleti jogot.
- 20 2017. április 4-én az anya az illetékes román bíróságokhoz fordult annak érdekében, hogy az 1980. évi Hágai Egyezmény alapján gyermekének visszavitelét kérje. A Tribunalul București (bukaresti megyei törvényszék, Románia) tehát a gyermek jogellenes külföldre vitelével kapcsolatos eljárást folytatott le.
- 21 E bíróság később egy polgári ítélettel elrendelte a szóban forgó gyermek Portugáliába való visszavitelét, azzal az indokkal, hogy ezen államot kellett a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti tagállamnak tekinteni. Ezen ítéletet a Curtea de Apel București (bukaresti fellebbviteli bíróság, Románia) 2017. augusztus 16-i ítélete is megerősítette, amely a fentieknek megfelelően megállapította, hogy Románia nem tekinthető a gyermek tartózkodási helye szerinti államnak, mivel a gyermeket jogellenesen vitték el Portugáliából Romániába.
- 22 Az apa ezen eljárás ellenére 2017. április 21-én keresetet terjesztett a Judecătoria Oradea (nagyváradi elsőfokú bíróság, Románia), azaz a kérdést előterjesztő bíróság elé annak érdekében, hogy e bíróság a szóban forgó gyermek tartózkodási helyeként az apa romániai lakóhelyét határozza meg, valamint hogy e gyermek anyját tartásdíj fizetésére és a költségek viselésére kötelezzék.
- 23 E tekintetben CV rámutat különösen arra, hogy a közös lakóhelyükről való távozása óta DU csak ritkán látogatja a gyermeküket, és sem a gyermek ellátásához, sem a taníttatásához nem járul hozzá. Ez a helyzet továbbra is fennáll, hiszen az apa elmondása szerint DU mindössze havonta egyszer beszél telefonon a gyermekükkel.
- 24 Ellenkérelmében DU a kereset elutasítását kéri, és a román polgári perrendtartás 132. cikke alapján a kérdést előterjesztő bíróság joghatóságának hiányára alapított kifogást terjeszt elő, amelynek keretében a 2201/2003 rendelet 8. cikkére és arra hivatkozik, hogy az illetékes román bíróságok a gyermek jogellenes elvitelével kapcsolatos eljárásban hozott, fent említett ítéletekben kimondták, hogy a felek gyermeke Portugáliában rendelkezik törvényes lakóhellyel.
- 25 A joghatóság hiányára alapított e kifogást követően az apa arra kérte a kérdést előterjesztő bíróságot, hogy terjesszen előzetes döntéshozatal iránti kérelmet a Bíróság elé a gyermek „szokásos tartózkodási helye” fogalmának értelmezése érdekében, amely fogalom lényegében a 2201/2003 rendelet 8. cikkében szerepel.
- 26 A kérdést előterjesztő bíróság rámutat arra, hogy először a szóban forgó gyermek anyja által felhozott joghatósági kifogást kell megvizsgálnia, és ahhoz, hogy arról határozzon, a „szokásos tartózkodási hely” említett fogalmát kell alkalmaznia.

- 27 E tekintetben e bíróság megjegyzi, hogy jóllehet az e bíróság előtti alapeljárás megindításának időpontjában a szóban forgó gyermek az apánál, a romániai Nagyváradon rendelkezett szokásos tartózkodási hellyel, az illetékes román bíróságok a jelen végzés 21. pontjában említett ítéletekben megállapították, hogy e gyermeket jogellenesen vitték Portugáliából Romániába, valamint hogy a gyermek Portugáliában rendelkezett szokásos tartózkodási hellyel.
- 28 E körülmények között a Judecătoria Oradea (nagyváradai elsőfokú bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
- „1) A 2201/2003 rendelet 8. cikkének (1) bekezdése értelmében a gyermek szokásos tartózkodási helyének fogalmát akként kell-e értelmezni, hogy ez a szokásos tartózkodási hely annak a helynek felel meg, ahová a gyermek bizonyos szinten – társadalmi és családi szempontból – beilleszkedett, függetlenül attól, hogy egy másik tagállamban bírósági határozat született azt követően, hogy a gyermek az apjával elköltözött azon tagállam területére, ahol a kiskorú beilleszkedett e társadalmi és családi környezetbe? Vagy ez esetben a 2201/2003 rendelet 13. cikkének rendelkezéseit kell-e alkalmazni, amelyek a joghatóságot a gyermek jelenléte alapján állapítják meg?
- 2) Releváns-e a szokásos tartózkodási hely meghatározásának szempontjából az, hogy a kiskorú rendelkezik annak a tagállamnak az állampolgárságával, amelyben apjával letelepedett, azon körülmény mellett, hogy szülei kizárólag román állampolgársággal rendelkeznek?”

A sürgősségi eljárásról

- 29 A 2018. február 20-i feljegyzéssel a Bíróság elnöke a Bíróság eljárási szabályzata 107. cikkének (3) bekezdése alapján arra kérte az erre kijelölt tanácsot, vagyis az első tanácsot, hogy vizsgálja meg a jelen előzetes döntéshozatalra utalás sürgősségi eljárásban történő elbírálásának szükségességét.
- 30 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az ítélezési gyakorlatból következik, hogy a Bíróság a gyermekek elvitelét érintő helyzetekben különösen akkor állapítja meg a sürgősségi eljárás szükségességét, ha a gyermeknek a szülőtől való elválása azzal a kockázattal jár, hogy a gyermek és a szülő kapcsolata megromlik, vagy az elválás károsítja a jelenbeli vagy jövőbeli kapcsolatot, és helyrehozhatatlan kárt okoz (lásd ebben az értelemben: 2010. december 22-i Aguirre Zarraga ítélet, C-491/10 PPU, EU:C:2010:828, 39. pont).
- 31 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a szóban forgó gyermek hétéves, és közel két éve az apjával él Romániában, a Portugáliában tartózkodó anyától távol. A kérdést előterjesztő bíróság e tekintetben emlékeztet arra, hogy az illetékes román bíróságok a gyermeknek az 1980. évi Hágai Egyezmény értelmében vett jogellenes külföldre vitele tárgyában folyamatban lévő eljárásban született jogerős ítéletben megállapították, hogy e gyermeket jogellenesen vitték Portugáliából Romániába. Pontosítja továbbá, hogy CV e bíróság előtt azt állította, hogy DU mindössze havi rendszerességgel, telefonon tartja a kapcsolatot a gyermekükkel.
- 32 E körülmények között, és tekintettel arra, hogy a szóban forgó gyermek a fejlődése szempontjából érzékeny korban van, a jelenlegi helyzet elhúzódása komoly, akár helyrehozhatatlan károkat okozhat e kiskorú gyermek és az anyja közötti kapcsolatban. Egyébiránt, mivel a szóban forgó gyermek a kérdést előterjesztő bíróság megállapításai szerint már nagymértékben beilleszkedett a családi és szociális környezetébe a jelenlegi tartózkodási helye szerinti tagállamban, e helyzet elhúzódása tovább nehezítheti e gyermeknek a családi és szociális környezetbe való beilleszkedését a Portugáliába való esetleges visszatérés esetén (lásd ebben az értelemben: 2010. december 22-i Aguirre Zarraga ítélet, C-491/10 PPU, EU:C:2010:828, 40. pont).

- 33 E körülmények között a Bíróság első tanácsa az előadó bíró javaslatára és a főtanácsnok meghallgatását követően 2018. február 28-án úgy határozott, hogy a jelen előzetes döntéshozatalra utalást sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárásban tárgyalja.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

- 34 Az eljárási szabályzat 99. cikke értelmében, ha a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra terjesztett kérdés azonos egy olyan kérdéssel, amelyről a Bíróság már határozatot hozott, vagy az ilyen kérdésre a válasz egyértelműen levezethető az ítélkezési gyakorlatból, vagy ha az előzetes döntéshozatalra elé terjesztett kérdésre adandó válasz nem enged teret semmilyen észszerű kétségnek, a Bíróság az előadó bíró javaslatára és a főtanácsnok meghallgatását követően az eljárás során bármikor indokolt végzéssel határozhat.
- 35 A jelen előzetes döntéshozatalra utalás keretében e rendelkezést kell alkalmazni.
- 36 Mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy az a körülmény, hogy valamely nemzeti bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést formálisan bizonyos uniós rendelkezésekre hivatkozva fogalmazta meg, nem akadályozza annak, hogy a Bíróság megadja e bíróság számára az értelmezés minden olyan elemét, amely szükséges lehet az utóbbi előtt lévő ügy megítéléséhez, akár hivatkozott ezekre kérdéseinek szövegében, akár nem (lásd különösen: 2016. szeptember 29-i *Essent Belgium* ítélet, C-492/14, EU:C:2016:732, 43. pont; 2017. február 15-i *W és V* ítélet, C-499/15, EU:C:2017:118, 45. pont).
- 37 E tekintetben a Bíróság által a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdésekre adott válasznak lehetővé kell tennie, hogy ez utóbbi bíróság határozhasson a DU által e bíróság előtt emelt, a 2201/2003 rendelet 8. cikkén alapuló joghatósági kifogás tárgyában, mivel e kifogást e bíróság szerint az egyéb kifogásokat és az ügy érdemét megelőzően kell megvizsgálni.
- 38 Ebben az összefüggésben meg kell állapítani, hogy először is az alapügyben egy gyermeknek az 1980. évi Hágai Egyezmény 3. cikkének első bekezdése és a 2201/2003 rendelet 2. cikkének 11. pontja értelmében vett jogellenes elviteléről van szó.
- 39 E rendelkezésekből kitűnik, hogy a gyermek jogellenes elvitele vagy visszatartása, amelyet az említett rendelkezések igen hasonlóan határoznak meg, akkor valósul meg, ha a gyermek elvitele vagy visszatartása sérti az azon tagállam joga szerint hozott bírósági határozat vagy jogszabály hatálya alapján, illetve hatályos megállapodás útján szerzett felügyeleti jogot, ahol a gyermek közvetlenül az elvitelét vagy a visszatartását megelőzően szokásos tartózkodási hellyel rendelkezett (lásd: 2017. június 8-i *OL*-ítélet, C-111/17 PPU, EU:C:2017:436, 36. pont).
- 40 A jelen esetben az alapügyben szóban forgó gyermeket az apja az anya beleegyezése nélkül vitte Romániába, ezzel megsértve a szülők által azon tagállam joga – a jelen esetben a Portugál Köztársaság joga – értelmében közösen gyakorolt felügyeleti jogot, amelyben a gyermek közvetlenül ezen elvitelt megelőzően szokásos tartózkodási hellyel rendelkezett. Ugyancsak nem vitatott, hogy az e gyermek visszaviteléről szóló, az 1980. évi Hágai Egyezményen alapuló határozat elfogadására irányuló kérelem tárgyában a 2201/2003 rendelet 11. cikke alapján eljáró román bíróságok jogerőre emelkedett ítéletükkel megerősítették az említett elvitel jogellenességét, és elrendelték az említett gyermek Portugáliába való visszavitelét.
- 41 Ebből az következik, hogy az alapeljárásban szereplőhöz hasonló körülmények között valamely tagállam bíróságának a jogellenesen elvitt gyermek feletti szülői felelősség terén meglévő joghatóságát nem a 2201/2003 rendelet 8. cikkének (1) bekezdésében szereplő, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett

kérdésekben feltüntetett általános joghatósági szabály alapján kell megállapítani, amely szabály a valamely másik tagállamba való jogszerű elvitel esetére vonatkozik (lásd ebben az értelemben: 2010. december 22-i Mercredi ítélet, C-497/10 PPU, EU:C:2010:829, 42. pont).

- 42 A 2201/2003 rendelet 8. cikkének (2) bekezdésével összhangban ugyanis az említett cikk (1) bekezdésében foglalt általános joghatósági szabályt többek között az e rendelet 10. cikkében foglalt rendelkezésekre figyelemmel kell alkalmazni, amely utóbbi cikk különös szabályt ír elő a gyermek jogellenes elvitele vagy visszatartása esetén.
- 43 Ezenfelül rá kell mutatni arra, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdések kizárólag a 2201/2003 rendelet értelmezésére vonatkoznak, jóllehet az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az alapeljárás nem csupán a szülői felelősségre, hanem a tartási kötelezettségre is vonatkozik, amely utóbbi e rendelet 1. cikke (3) bekezdésének e) pontja értelmében nem tartozik az említett rendelet hatálya alá.
- 44 A jelen végzés 36. pontjában felhívott ítélkezési gyakorlattal összhangban ezért a feltett kérdéseket újra kell fogalmazni akképpen, hogy azok a 2201/2003 rendeletnek a gyermek elvitele esetén irányadó joghatóságra vonatkozó 10. cikkére, illetve a 4/2009 rendeletnek a tartási kötelezettség tárgyában való határozathozatalra irányadó joghatóságra vonatkozó 3. cikkére irányuljanak.
- 45 A fentiekre tekintettel meg kell állapítani, hogy együttesen vizsgálendő kérdéseivel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2201/2003 rendelet 10. cikkét és a 4/2009 rendelet 3. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy annak a tagállamnak a bíróságai, amelynek területére a kiskorú gyermeket valamely szülője jogellenesen elviszi, joghatósággal rendelkeznek az említett szülő által az e gyermek feletti felügyeleti jog és a gyermektartási kötelezettség tárgyában benyújtott kérelem elbírálására, amennyiben ezen elvitelt követően megállapítható, hogy a gyermek bizonyos szinten – társadalmi és családi szempontból – beilleszkedett e tagállamban, amelynek állampolgárságával ráadásul mindkét szülője rendelkezik, holott az említett elvitelt megelőzően a gyermek tartózkodási helye szerinti tagállam bíróságai által hozott ideiglenes bírósági határozat a másik szülőnek ítélte a gyermek feletti felügyeleti jogot, és e gyermek tartózkodási helyeként e másik szülőnek a gyermek eredeti szokásos tartózkodási helye szerinti államban lévő lakóhelyét határozta meg, amely utóbbi államnak a gyermek szintén az állampolgára.
- 46 A gyermekek jogellenes elvitele esetében a 2201/2003 rendelet 10. cikke – főszabályként – azon tagállam bíróságai részére biztosít joghatóságot a szülői felügyelettel kapcsolatos ügyekben, amelyben az elvitelt közvetlenül megelőzően a gyermek szokásos tartózkodási hellyel rendelkezett. Ez a joghatóság főszabály szerint megmarad, és csak abban az esetben száll át, ha a gyermek valamely másik tagállamban szokásos tartózkodási helyet szerzett, továbbá ha a 10. cikkben meghatározott vagylagos feltételek egyike is teljesül (2010. július 1-jei Povse ítélet, C-211/10 PPU, EU:C:2010:400, 41. pont).
- 47 Az alapeljárásban nem vitatott, hogy a szóban forgó gyermek közvetlenül a Romániába való jogellenes elvitelét megelőzően Portugáliában rendelkezett szokásos tartózkodási hellyel.
- 48 Ami az alapeljárásban a portugál bíróságok által hozott, a szóban forgó gyermek tartózkodási helyeként az anyja portugáliai lakóhelyét megjelölő határozathoz hasonló, a gyermek felügyeletéről szóló ideiglenes bírósági határozat hatását illeti, emlékeztetni kell arra, hogy a 2201/2003 rendelet 10. cikke éppen az olyan helyzetekre vonatkozik, amelyekben a gyermek a jogellenes elvitelét vagy visszatartását követően új szokásos tartózkodási helyet létesít (2017. június 8-i OL-ítélet, C-111/17 PPU, EU:C:2017:436, 55. pont). Amint arra a jelen végzés 39. pontja rámutatott, az elvitel vagy a visszatartás akkor minősül jogellenesnek, ha az sérti a valamely bírósági határozat alapján gyakorolt felügyeleti jogot.

- 49 Következésképpen egy ilyen ideiglenes bírósági határozat megléte nem meghatározó a szóban forgó gyermeknek a 2201/2003 rendelet értelmében vett „szokásos tartózkodási helye” megállapítása szempontjából, mivel a „szokásos tartózkodási hely” e fogalma alapvetően ténykérdés (lásd ebben az értelemben: 2017. június 8-i OL-ítélet, C-111/17 PPU, EU:C:2017:436, 54. pont).
- 50 Ezért még annak feltételezése esetén is, hogy az alapeljárásban szóban forgó gyermek az e rendelet értelmében vett új szokásos tartózkodási helyet szerzett Romániában, meg kell állapítani, hogy amint arra a jelen végzés 46. pontja emlékeztetett, e bíróság az említett rendelet 10. cikke alapján csak akkor állapíthatja meg a saját joghatóságát azon tagállam bíróságainak joghatósága helyett, amelyben e gyermek közvetlenül az elvitelét megelőzően szokásos tartózkodási hellyel rendelkezett, ha teljesül az említett 10. cikk a) és b) pontjában foglalt vagylagos feltételek egyike.
- 51 E tekintetben a Bíróságnak már volt alkalma hangsúlyozni, hogy a 2201/2003 rendelet célja, hogy visszatartsa a gyermekek tagállamok közötti jogellenes elvitelétől, és a gyermeknek az alapeljárásban szereplőhöz hasonló jogellenes elvitele főszabályként nem járhat azzal a következménnyel, hogy a joghatóság átszáll azon tagállam bíróságairól, amelyben az elvitelt közvetlenül megelőzően a gyermek szokásos tartózkodási hellyel rendelkezett, azon tagállam bíróságaira, amelybe a gyermeket vitték, még abban az esetben sem, ha a gyermek – a jogellenes elvitelt követően – ott szerzett szokásos tartózkodási helyet. Ezért a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a 2201/2003 rendelet 10. cikkének a) és b) pontjában meghatározott feltételeket megszorítóan kell értelmezni (2010. július 1-jei Povse ítélet, C-211/10 PPU, EU:C:2010:400, 43–45. pont).
- 52 Márpedig a Bírósághoz benyújtott ügyiratokból egyáltalán nem tűnik ki, hogy az alapeljárásban teljesült volna e feltételek valamelyike. Egyrészt ugyanis a gyermek anyja által a portugál és román bíróságokhoz benyújtott kérelmekre tekintettel nem lehet szó arról, hogy a felügyeleti jogot gyakorló személy a 2201/2003 rendelet 10. cikkének a) pontja értelmében elfogadta volna a gyermek elvitelét vagy visszatartását. Másrészt tekintettel arra, hogy a szóban forgó gyermek elvitelétől számított kevesebb mint egy év elteltével visszavitel iránti kérelmet terjesztettek elő, amelynek a román bíróságok helyt adtak, és mivel nem tűnik úgy, hogy a portugál bíróságok a felügyeletről szóló olyan határozatot hoztak volna, amely nem rendelkezik a gyermek visszaviteléről, az e rendelet 10. cikkének b) pontjában meghatározott feltételek egyike sem tekinthető teljesítettnek.
- 53 Következésképpen meg kell állapítani, hogy az alapeljárásban szereplőhöz hasonló helyzetben azon tagállam bíróságai, amelyben a szóban forgó gyermek közvetlenül a jogellenes elvitelét megelőzően szokásos tartózkodási hellyel rendelkezett, a 2201/2003 rendelet 10. cikkével összhangban joghatósággal rendelkeznek az e gyermek feletti felügyeleti jogra vonatkozó kérelem elbírálására.
- 54 Ami a kérdést előterjesztő bíróságnak a tartásdíj megállapítására irányuló kérelem elbírálására vonatkozó joghatóságát illeti, emlékeztetni kell arra, hogy a 4/2009 rendelet 3. cikkének d) pontja előírja, hogy a tagállamokban tartási kötelezettség tárgyában joghatósággal rendelkezhet az a bíróság, amely saját joga alapján a szülői felelősséggel kapcsolatos ügyekben joghatósággal rendelkezik, amennyiben a tartási kötelezettség megállapítására irányuló kérelem az ügyben járulékos jellegű, kivéve ha ez a joghatóság kizárólag valamelyik fél állampolgárságán alapul. E rendelkezés alkalmazásával a 2201/2003 rendelet 10. cikke értelmében joghatósággal rendelkező bíróság főszabály szerint joghatósággal rendelkezik az előtte folyamatban lévő, szülői felelősséggel kapcsolatos eljáráshoz képest járulékos, tartási kötelezettségre vonatkozó kérelem elbírálására is (lásd ebben az értelemben: 2014. november 12-i L-ítélet, C-656/13, EU:C:2014:2364, 35. pont; 2018. január 16-i PM-végzés, C-604/17, nem tették közzé, EU:C:2018:10, 32. pont).
- 55 Ezért ha – amint az a jelen végzés 53. pontjából kitűnik – a román bíróságok a 2201/2003 rendelet 10. cikke alapján nem rendelkeznek joghatósággal az alapeljárásban szóban forgó gyermek feletti szülői felelősségre vonatkozó kérelem elbírálására, úgy a 4/2009 rendelet 3. cikkének d) pontja alapján a tartásdíjra vonatkozó kérelem elbírálására sem rendelkeznek joghatósággal. Ezenfelül a Bíróság

rendelkezésre álló ügyiratokból nem tűnik ki, hogy e bíróságok ennek ellenére a 4/2009 rendeletben foglalt valamely más jogalap címén joghatósággal rendelkeznének a tartásdíj tárgyában való határozathozatalra.

- 56 Következésképpen a Bíróság rendelkezésre álló ügyiratokra tekintettel a kérdést előterjesztő bíróság nem rendelkezik joghatósággal sem a CV és DU gyermeke feletti felügyeleti jogra, sem az e gyermek tartásdíjának megállapítására irányuló kérelem elbírálására, mivel e joghatóság a portugál bíróságokat illeti meg.
- 57 A fentiekre tekintettel a feltett kérdésekre azt a választ kell adni, hogy a 2201/2003 rendelet 10. cikkét és a 4/2009 rendelet 3. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az alapeljárásban szereplőhöz hasonló ügyben, ahol az egyik szülő a gyermeket jogellenesen a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti tagállamtól eltérő tagállamba viszi, e másik tagállam bíróságai nem rendelkeznek joghatósággal az említett gyermek feletti felügyeleti jogra vagy a gyermek tartásdíjának megállapítására irányuló kérelem elbírálására, amennyiben semmi sem utal arra, hogy a másik szülő elfogadta volna a gyermek elvitelét, illetve hogy ne nyújtott volna be a gyermek visszavitele iránti kérelmet.

A költségekről

- 58 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

A házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet 10. cikkét és a tartással kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az e területen folytatott együttműködésről szóló, 2008. december 18-i 4/2009/EK tanácsi rendelet 3. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az alapeljárásban szereplőhöz hasonló ügyben, ahol az egyik szülő a gyermeket jogellenesen a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti tagállamtól eltérő tagállamba viszi, e másik tagállam bíróságai nem rendelkeznek joghatósággal az említett gyermek feletti felügyeleti jogra vagy a gyermek tartásdíjának megállapítására irányuló kérelem elbírálására, amennyiben semmi sem utal arra, hogy a másik szülő elfogadta volna a gyermek elvitelét, illetve hogy ne nyújtott volna be a gyermek visszavitele iránti kérelmet.

Aláírások